

اطلاعات و حفاظت اطلاعات در سیره نبوی و علمی

مؤلف: حسین ملائی

www.ketab.ir

سرشناسه: ملائی، حسین، ۱۳۶۰
عنوان و نام پدید آورنده: اطلاعات و حفاظت اطلاعات در سیره
نبوی و علوی - حسین ملائی، ۱۳۶۰
مشخصات نشر: تهران، انتشارات آدینده، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری: ۱۶۰ ص، رقمی
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۷۴۶-۵-۶
موضوع: جاسوسی (اسلام)
موضوع: سازمان اطلاعاتی جنبه های مذهبی - اسلام
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
رده بندی کنگره: ۱۳۹۲ ۶الف ۷م ۲۳۱ BP
رده بندی دیویی: ۲۹۷/۴۸۳۳
شماره کتابشناسی ملی: ۳۳۲۹۲۳۸

عنوان کتاب: اطلاعات و حفاظت اطلاعات در سیره نبوی و علوی

مؤلف و گرد آورنده: حسین ملائی

طراح جلد: فاطمه غیائی راد

چاپ و صحافی: زلال کوثر

ناشر: انتشارات آدینده ۱۰-۹۳۷۱۸۴۵

ناظر چاپ: صالح خوارزمی

لیتوگرافی: زلال کوثر

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۲

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۷۴۶-۵-۶

قیمت: ۸۰۰۰ تومان

آدرس: پاسداران - بوستان دوم - موحد ۲ - بن بست سمند غربی - پ ۲ واحد ۳

تلفن تماس: ۲۲۸۷۱۷۵۸

چکیده

یکی از مهمترین نیازهای مسلم جوامع بشری، برخورداری از امنیت است که این موهبت، با تدابیر دولت‌های حاکم بر آنها سایه می‌گستراند. جمع‌آوری اخبار و اطلاعات امنیتی و حفاظت اطلاعات، از اصلی‌ترین ابزارهایی است که حکومت‌ها برای تأمین امنیت به آن نیاز دارند و حکومت اسلامی نیز در بنو شکل‌گیری و استمرارش از این امر بی‌نیاز نبوده است؛ به گونه‌ای که رسول گرامی اسلام ﷺ و جانشین به حقش حضرت امیرالمؤمنین علی رضی الله عنه در این راستا، با وجود امدادهای الهی بسیار، نسبت به امر جمع‌آوری و حفاظت اطلاعات اهتمام ویژه‌ای می‌ورزیدند. در تأیید این ادعا شواهد بسیاری در منابع تاریخی و روایی وجود دارد که در این کتاب به نمونه‌هایی از آن مؤثرند مانند نفوذ، گشت و شناسایی، مصاحبه و بازجویی، بازرسی، تنوید، تعقیب و مراقبت، سندها، گزارشات مردمی و مخبرین داوطلب، اقدامات جاسوسی و ضد جاسوسی، رعایت اصل حیطة بندی، استتار، اختفاء، پوشش، توریه، فریب دشمن، حفاظت غمیبات، حفاظت شخصی، حفاظت کارکنان، حفاظت گفتار، حفاظت اسناد و مدارک و ... پرداخته شده که این امر دستاوردهایی مهم و ارزشمند را در زمینه‌های امنیتی و نظامی برای اسلام در پی داشته است.

مؤلف سعی نموده تا با تطبیق تدابیر و اقدامات رسول خدا ﷺ و حضرت علی رضی الله عنه با اصطلاحات و تعاریف نوین اطلاعاتی و امنیتی، زمینه را جهت شناخت ساده‌تر رویکردهای امنیتی آن بزرگان فراهم آورده و با بیان رهنمودهای اخلاقی مأخوذ از سیره ایشان، در این زمینه الگویی مناسب برای نهادها و سازمان‌های متصدی این امر در حکومت اسلامی ارائه نماید.

فهرست مطالب

۱۵.....	مقدمه استاد دکتر محمد حسین رجیبی (دوانی)
۱۷.....	پیش گفتار

فصل اول اصطلاحات و تعاریف

۳۰.....	امنیت
۳۱.....	امنیت ارتباطات
۳۱.....	امنیت اقتصادی
۳۲.....	امنیت داخلی (مدنی)
۳۲.....	امنیت روانی
۳۲.....	امنیت فردی و اجتماعی
۳۳.....	اصل غافلگیری
۹.....	نص حداقل اطلاعات
۳۳.....	اطلاع
۳۴.....	اطلاعات مردمی
۳۵.....	بازجویی
۳۵.....	پدافند غیرعامل
۳۵.....	پوشش اطلاعاتی
۳۶.....	پوشش انفرادی
۳۶.....	تأمین رمز
۳۶.....	توریه
۳۶.....	تعقیب و مراقبت
۳۷.....	جاسوس
۳۷.....	جاسوسی
۳۸.....	جمع آوری

۲۸.....	حفاظت
۲۸.....	حفاظت اسناد
۲۹.....	حفاظت اطلاعات
۲۹.....	حفاظت انفرادی
۲۹.....	حفاظت شخصیت
۲۹.....	حفاظت کارکنان
۳۰.....	حفاظت گفتار
۳۰.....	حفاظت عملیات
۳۰.....	حیطه بندی
۳۱.....	خبر
۳۱.....	زیرپاکشی
۳۱.....	سیره
۳۲.....	شایعه
۳۳.....	عملیات روانی
۳۳.....	مخبر
۳۴.....	مصاحبه اطلاعاتی

فصل دوم

روش های جمع آوری اخبار و اطلاعات امنیتی در سیره نبوی و علوی

۳۶.....	نفوذ و جاسوسی
۳۷.....	جاسوسی از بنی المصطلق
۳۸.....	جاسوسی از کفار قریش پیش از شروع جنگ احد
۳۸.....	جاسوسی برای اسلام در جنگ خندق
۳۹.....	جاسوسی از کفار قریش در غزوه حدیبیه
۳۹.....	جاسوسی از قبیله هوازن پیش از غزوه حنین
۴۰.....	جاسوسان امام علی <small>علیه السلام</small>
۴۱.....	مصاحبه
۴۳.....	زیرپاکشی

- بازجویی ۴۴
- بازجویی از اسرای جنگی ۴۴
- بازجویی از متهم به ترور ۴۵
- بازجویی از جاسوسان دشمن ۴۶
- بازجویی از جاسوس هوازن ۴۶
- بازجویی از جاسوس بنی سعد ۴۸
- اطلاعات مردمی و گزارش دهی های داوطلبانه** ۴۹
- گزارش داوطلبانه یکی از مسلمانان از خیر مطرح شده در یک میهمانی ۵۰
- گزارش یکی از اعراب باده نشین از قصد حمله مردم ختم علیه پیامبر ﷺ ۵۰
- گزارش دهی عمومی پیامبر ﷺ از قصد حمله قریش به مدینه ۵۱
- گزارش دهی یک نوجوان به پیامبر ﷺ از اقدامات منافقانه ۵۲
- گزارش دهی یکی از کارمندان دستگاه معاویه به حضرت علی رضی الله عنه ۵۳
- گزارش دهی همسر یکی از لشکریان معاویه به حضرت علی رضی الله عنه ۵۳
- گزارش یکی از یاران حضرت علی رضی الله عنه در خصوص اقدامات دشمن در سرزمین های اسلامی ۵۴
- شنود** ۵۴
- اعزام گشت های اطلاعاتی** ۵۶
- کمین و تعقیب و مراقبت** ۵۸
- بازرسی** ۵۸
- بازرسی و نظارت بر عملکرد سپاهیان و کارگزاران حکومتی ۵۸
- بازرسی بدنی متهم ۶۰
- بازرسی منزل متهم ۶۰

فصل سوم

روش های حفاظت اطلاعات در سیره نبوی و علوی

- جلوگیری از انتشار شایعات ۶۴

۶۶.....	برخورد با جاسوسان دشمن و مجازات آنان (اقدامات ضد جاسوسی)
۶۶.....	آزاد کردن جاسوس در قبال همکاری وی
۶۷.....	اعدام جاسوسی که پذیرای هدایت و ارشاد نبود
۶۸.....	توقیف و بازداشت نمودن جاسوس
۶۹.....	آزاد نمودن جاسوس پس از ارشاد و هدایت وی به اسلام
۶۹.....	حس کردن فرزندان جاسوسی که امکان دست یافتن به خودش وجود نداشت
۷۰.....	شناسایی جاسوس و برخورد با وی با استعانت از اخبار غیبی
۷۱.....	اختفاء و استتار
۷۳.....	پوشش اطلاعاتی
۷۳.....	فریب
۷۵.....	حفاظت گفتار
۷۵.....	رازداری
۷۷.....	توریه
۷۹.....	بهره گیری از گد و رمز
۸۰.....	حفاظت اسناد و مدارک
۸۰.....	رعایت اصل حیطة بندى و حد اقل اطلاعات
۸۲.....	حفاظت عملیات
۸۴.....	حفاظت شخصی و انفرادی
۸۴.....	حفاظت انفرادی با بهره گیری از پدافند غیر عامل
۸۶.....	حفاظت شخصی با تأمین مسیر حرکت
۸۶.....	حفاظت کارکنان

فصل چهارم

دستاوردها و آثار جمع آوری و حفاظت اطلاعات در سیره نبوی و علوی

در دست گرفتن ابتکار عمل و اتخاذ تصمیم مناسب در جنگ ها و طرح ریزی عملیات ۹۲

- اطلاع از مقر دشمن، تعداد آنها، اقشار حاضر در جنگ به منظور طرح ریزی عملیات ۹۳
- ارزیابی دشمن از لحاظ عده، امکانات، سازماندهی و انگیزه آنها به منظور اتخاذ تصمیم مناسب ۹۳
- اطلاع از قصد دشمن به منظور اتخاذ تصمیم مناسب ۹۴
- تدارک و اعزام لشکر در پی اطلاع از قصد حمله بعضی قبایل هم یمان علیه مسلمین ۹۴
- اطلاع از وضعیت روحی و روانی دشمن در حال جنگ ۹۵
- دستور بسیج نبرد بر اساس اطلاع از شمار لشکر دشمن ۹۶
- غافلگیری دشمن** ۹۶
- غافلگیری دشمن از طریق پنهان داشتن مقصد عملیات حتی از فرمانده آن تا زمان مورد نظر ۹۷
- توریه نموده به منظور حفاظت عملیات و رعایت اصل غافلگیری ۹۹
- غافلگیری و فریب دشمن در ماجرای قتل کعب بن اشرف ۹۹
- حسب مطلع محلی تا پایان عملیات به منظور حفاظت عملیات و اجرای اصل غافلگیری ۱۰۳
- غافلگیری قریش از طریق حفاظت عملیات فتح ۱۰۳
- برقراری امنیت روانی میان مسلمین** ۱۰۴
- تقویت روحیه مسلمین با جمع وری اخبار مربوط به اشفتگی روانی دشمن ۱۰۵
- پنهان داشتن اخباری که موجب تضعیف روحیه مسلمین می شود ۱۰۶
- دستگیری و حبس جاسوسی که مأمور تضعیف روحیه مسلمانان بوده ۱۰۷
- اجرای عملیات روانی علیه دشمن با بکار گیری تدابیر حفاظتی و اقدامات اطلاعاتی** ۱۰۸
- تضعیف روحیه دشمن با جلوگیری از افشاء اطلاعات واقعی مربوط به عده و عده سیاه اسلام ۱۰۸
- اعزام مأمور به خاک دشمن با پوشش انفرادی به منظور از بین بردن روحیه آنان ۱۰۹
- تأمین امنیت جانی شخصیت ها و حفاظت شخصی از طریق جمع وری و حفاظت اطلاعات** ۱۱۳
- تأمین مسیر حرکت رسول خدا ﷺ با بهره گیری از جمع آوری اطلاعات ۱۱۳
- تأمین حفاظت شخصی با رعایت حفاظت گفتار و رازداری ۱۱۴
- برقراری امنیت فردی و اجتماعی** ۱۱۴
- برقراری امنیت داخلی (مدنی) در جامعه اسلامی** ۱۱۷
- کسب خبر به منظور سلب امنیت اقتصادی دشمن** ۱۱۸
- برقراری امنیت ارتباطات** ۱۲۱
- برقراری امنیت ارتباطات از طریق تأمین مراسلات پستی ۱۲۱
- برقراری امنیت ارتباطات از طریق تأمین رمز ۱۲۲
- جلوگیری از فساد و انحراف عمال و کارگزاران از طریق نظارت و حفاظت کارکنان** ۱۲۳

۱۲۴..... شناسایی جاسوس دشمن و خنثی سازی فعالیت های جاسوسی

فصل پنجم

رهنمودهای مأخوذ از سیره نبوی و طبری در باب آداب و اخلاق اطلاعاتی و حفاظتی

- ۱۳۰..... مقتضات و آفات کار اطلاعاتی و حفاظتی
- ۱۳۰..... تجسس و عیب جویی:
- ۱۳۲..... سوء ظن:
- ۱۳۳..... دروغ:
- ۱۳۴..... غیبت:
- ۱۳۶..... تهمت:
- ۱۳۸..... صفات و ویژگی هایی که خاص جمع آوری باید دارا باشند:
- ۱۳۸..... انتخاب آگاهانه و بدون اجبار و اکراه:
- ۱۳۹..... صداقت و وفاداری:
- ۱۴۱..... امانت داری:
- ۱۴۲..... رازداری:
- ۱۴۴..... ذکاوت:
- ۱۴۵..... ممنوعیت اعمال فشار به متهم به منظور اقرار گرفتن:
- ۱۴۶..... لزوم قدردانی و پشتیبانی از عوامل و همکاران اطلاعاتی:
- ۱۴۶..... حمایت از عوامل و مأموران اطلاعاتی
- ۱۴۷..... قدردانی از همکاران افتخاری
- ۱۴۹..... نتیجه گیری
- ۱۵۱..... منابع و مأخذ

مقدمه استاد دکتر محمد حسین رجبی (دواتی)

اهل بیت عصمت و طهارت یعنی رسول خدا ﷺ و حضرت فاطمه زهرا س امامان معصوم ع به عنوان برترین الگوهای انسانی، راهنمای هدایت و سعادت مؤمنان در زندگی خود و پس از آن بوده و هستند. آن بزرگواران با قول و فعل و تقریر خویش بهترین سبک زندگی فردی و اجتماعی را برای بیرون خود ارائه نموده‌اند. رسول گرامی اسلام ﷺ که طبق آیهی قرآن بهترین اسوه برای مسلمانان است با عرضه‌ی اسلام در راستای نجات و سعادت بشریت، موفق به تشکیل حکومت و نظام اسلامی شد و در همه‌ی عرصه‌های حکومت‌داری، راهنمای عمل را برای مسلمانان باقی گذاشت. بی‌شک برای هر نظام سیاسی در عالم اسلام که بخواهد بر مبنای تعالیم دینی حرکت کند، آنچه از وجود مقدس پیامبر اعظم ﷺ باقی مانده است، بهترین الگو می‌باشد. سیردی تابناک علوی نیز پس از سیردی مقدس نبوی، بالاترین و برترین نقشی را در امور گوناگون و عرصه‌های مختلف اداری نظام سیاسی دینی است. گرچه آن حضرت علیه السلام کمتر از پنج سال خلافت و حکومت را در اختیار داشت و در این مدت نیز بحران‌ها و فتنه‌های متعددی برای آن امام همام پدید آمد که فرصت نافت آنچه را صلاح می‌داند به اجرا گذارد؛ با این حال آنچه از سیره‌ی مولای متقیان علیه السلام یادگار مانده است به ویژه به مسائل و حوادثی که در عهد رسول خدا ﷺ سابقه نداشته، برای رهپویان مسیر هدایت، مخصوصاً مسئولان و مدیران اجرایی در نظام اسلامی بهترین راهکار می‌باشد.

یکی از عرصه‌های بسیار مهم و حساس در اداره‌ی حکومت، حوزه‌ی امنیت و اطلاعات و حفاظت اطلاعات می‌باشد. بدون شک هر نظام سیاسی که از تسکیلات امنیتی و اطلاعاتی و حفاظتی نیرومندی برخوردار باشد، بهتر می‌تواند تهدیدات علیه خود را کشف نموده با آنها مقابله کرده و خنثی نماید. این مهم در حکومت الهی رسول خدا ﷺ و خلافت آسمانی مولای متقیان علیه السلام جایگاه ویژه و درخوری داشته است. تحقیقات گوناگون متعددی تا کنون در حوزه‌ی اطلاعات و امنیت در مسیرهای نبوی و علوی انجام شده است و محققان به ابعاد مختلف آن در حکومت آن دو وجود مقدس پرداخته‌اند. حاصل این پژوهش‌ها، هوشمندی و دقت نظر فوق العاده رسول خدا ﷺ و امیر مؤمنان علیه السلام را در این عرصه نشان می‌دهد.

کتاب حاضر توسط فاضل پرتلاش و ارادتمند با اخلاص اهل بیت عصمت و طهارت ع امام ع جناب آقای حسین ملایی که علاوه بر پژوهش‌های تاریخی، مطالعات قابل توجهی نیز در حوزه‌ی مباحث اطلاعاتی و امنیتی داشته، به رشته‌ی تحریر درآمده است. نویسنده‌ی ارجمند در این کتاب یکی از محورهای مهم در عرصه اطلاعات یعنی «جمع آوری اخبار و اطلاعات» و همچنین «حفاظت اطلاعات» را در سیره‌ی تابناک ع نبوی و علوی مورد بحث و بررسی قرار داده و پژوهش ارزشمند حاضر را پدید آورده‌اند. ایشان در این کتاب با بیان و تعریف اصطلاحات فنی و تخصصی اطلاعاتی و حفاظتی که مرتبط با موضوع تحقیق است، خواننده را نسبت به تعابیر تخصصی آن آشنا نموده و سپس بر مبنای این تعاریف، اصل جمع آوری اخبار و حفاظت اطلاعات را به دوران حکومت آن ذوات مقدس مورد مذاقه قرار داده، روش‌های مختلف این امر در سیره‌ی آن دو وجود مقدس را با بهره‌گیری از متون معتبر تاریخ و سیره تبیین نموده‌اند.

آنچه غنای این پژوهش با ارزش را بیشتر کرده است، اختصاص فصلی از کتاب به ارائه‌ی رهنمودهای مأخوذ از آن سیره‌ی تابناک در امر حساس و حیاتی جمع آوری اخبار و حفاظت اطلاعات و جایگاه «اخلاق» در این مهم، به منظور دور شدن از آفات طبیعی و ذاتی حرفه‌ای حوزه‌ی اطلاعات و امنیت می‌باشد.

مطالعه‌ی این کتاب نفیس برای همه‌ی علاقمندان به آموختن سیره‌ی پاک ذوات مقدس اهل بیت ع امام ع به طور عموم و عربزانی که مسئولیت سنگین خدمتگزاری در نهادهای امنیتی، اطلاعاتی و حفاظتی را عهده دارند به طور اخص، مفید و راهگشا خواهد بود، توصیه می‌کنم.

امید آن که همه‌ی ما شیعیان اهل بیت عصمت و طهارت ع امام ع به ویژه آنانی که در نظام مقدس ولایی جمهوری اسلامی مسئولیت‌های خطیری بر عهده دارند، با پیروی از سیره‌ی پاک آن بزرگواران شایسته‌ی آن شویم که مورد عنایت آن ذوات مقدس در دنیا و شفاعتشان در آخرت قرار گیریم.

والسلام علی عبادالله الصالحین

محمد حسین رجبی دوانی

۹۲/۹/۱۰

پیشگفتار

ستایش می کنیم آن عالم مطلق را که هیچ چیز از او پوشیده نیست، دیدگان او را درک نمی کند و او دیدگان را درک می کند،^۱ همان یگانه ای که کسی را بر ذره ای از علم بیکران احاطه ای نیست، مگر آن چیزی که حضرتش صلاح بداند و بخواهد.^۲ خداوند تعالی عالم و داناست بر کسانی که راز خود پنهان کنند. و به نجوای آنان که پنهانی و هسته با یکدیگر سخن گویند؛ به خطورات ذهنی که از ظن و گمان برآید و تصمیماتی که با یقین گرفته می شود؛ به نگاه های پنهانی زیر چشم، و به آن چه در دلها پنهان شده؛ به نادیدنی ها که در زیر حجابها و پرده ها مستور است و به سخنانی که پرده های گوش مخدانه می شنود.^۳

آن عیب پوشی که از روی حکمت و رحمتش پرده ها و حجاب ها را قرار داده است و مومنین را از دستیازی به اسرار یکدیگر منع فرمود،^۴ آنان را به چیرگی و دستبرد بر منافع دشمنان دین ترغیب نموده و در این باره فرموده است :

"هیچ دستبردی به دشمن نمی رسد مگر این که در قبال آن برایشان عملی صالح نوشته می شود"^۵

و از آن جا که نیل به این امر در گرو دستیابی به اخبار و اطلاعات دشمن می باشد آخرین رسول گرامی اش صلی الله علیه و آله در شب جنگ احزاب، اصحاب را مخاطب قرار داده، فرمودند :

" آیا کسی هست که از دشمن برای من خبر بیارند تا خداوند روز قیامت او را در کنار من قرار دهد؟"^۶

همچنین امیر و مولای مومنین علی علیه السلام در نکوهش غفلت و بی خبری از دشمن چنین فرموده اند :

۱- لا تَدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَ هُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَ هُوَ الْأَطْفُفُ الْخَبِيرُ (انعام، آیه ۱۰۳)

۲- لا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ (بقره، آیه ۲۵۵)

۳- نهج البلاغه خطبه ۹۱

۴- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِنْ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَ لَا تَجَسَّسُوا (حجرات، آیه ۱۲)

۵- لَا يَنْتَلُونَ مِنْ غَدُوِّ نِيْلًا إِلَّا كَتَبَ لَهُمْ بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ (توبه، آیه ۱۲۰)

۶- تاریخ طبری ج ۲، ص ۵۷۹

"دشمن، بیدار در کمین شماست و شما در غفلت و بی خبری هستید و حال آن که جنگجویان را بیداری و هوشیاری سزد که آن که بی خبری گزینند هلاک شود..."^۱

با باری خدا برآن شدم تا در این کتاب با رجوع به منابع تاریخی و روایی روشهای جمع آوری اخبار و اطلاعات امنیتی و شیوه های حفاظت اطلاعات را از سیره نبی مکرم اسلام ﷺ و جانشین به حقش، امیرمؤمنان علی علیه السلام استخراج نمایم و به تبیین و تشریح دستاوردها و آثار این امر در برقراری و ثبات امنیت جامعه اسلامی در دوران حکومت آن بزرگواران پرداخته و از آن جا که فلسفه بعثت پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله، اتمام مکارم اخلاق می باشد،^۲ فصلی را به بیان رهنمودهای مأخوذ از سیره نبوی و علوی در آداب و اخلاق اطلاعاتی و حفاظتی اختصاص دادم؛ باشد که افراد و دستگاههایی که در حکومت اسلامی متصدی امور اطلاعاتی و امنیتی هستند با پیروی از سیره آن بزرگان به عنوان الگویی پسندیده، اسلام را یاری دهند که این تصریحاته بنصر کم...

لازم می دانم از استاد گرانقدر و دانشمند وارسته جناب آقای دکتر رجیبی دوانی که در تدوین این نوشتار همواره راهنمای من بودند و نیز از استاد بزرگوار و پژوهشگر عزیز جناب آقای دکتر قائدان (عضو هیئت علمی دانشگاه تهران) که در این کار از مشاوره های ارزشمند ایشان بهره گرفته ام سپاسگزاری نمایم.

همچنین از استاد گرامی جناب آقای دکتر قیاضی (رئیس دانشکده ی علوم انسانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهر ری) و سردار دکتر ناهد بهائی راد (استاد و پژوهشگر دفاع مقدس) و برادر کمالی و دیگر دوستانی که در تدوین این کتاب بنده را یاری نمودند، سپاسگزاری نموده و امیدوارم از تذکرات و رهنمودهای استفاده کنندگان این کتاب بی بهره نباشم.

حسین ملانی ۱۳۹۲

^۱ - العارات ابن هلال ثقفی، ص ۲۹

^۲ - اِنَّمَا بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ (مستدرک الوسائل، نوری طبرسی، ج ۱۱، ص ۱۸۷)